

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“ Nar. Posl.

Predplata s poštarinom stoji 2 for., a seljake samo 1 for. za cijelu godinu. Razmjerno 1 for., a seljake 50 novč. za pol godine. Izvan Carevine više poštarina. Gdje se najde najmanje 8 seljakah te su voljni, da im list šaljeimo svim ukupno pod jednim zavojem i imenom, davat ćemo za 70 novč. na godinu svakomu. Novci se šalju kroz poštariku *Avenacatu*. Ime, prezime i najbliža Pošta valja jasno označiti. Komu list nedođe na vrijeme, neka to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koje se plaća nikakva poštarina, naplaćiv izvana *Reklamacija*. Ako list prima i drži, ako je pošten, to ga i plaća.

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.

UREDNIČTVO I ODPRAVNIČTVO

nalazi se

Tip. F. Huala, Via Trentale N. 1703-2.

Pisma se šalju platjeno poštarine. Vjesti, dopisi i drugi pisci štampaju se ili u cijelosti ili u izvauku, naime prema svojoj vrijednosti i smieru ovoga lista. Nepotpisani se dopisi neupotrebljavaju. Osobna napadanja i čisto sukromno stvari neuglaže ništa u ovom listu. Priobćena se pisma listuju po 15 novč. a svaki redak svuše 15 novčičah; ili u redakah stoji 400 novč. a svaki redak svuše 15 novčičah; ili u slučaju općinjavu po što se negode oglasnik i odpravničtvo. Dopisi se novrađaju. Urođništvo i odpravničtvo, osim izvanrednih slučajeva, nedopisuje, nego putem svoje *Listnice*.

Bratovšćine.

Bratovšćinah ili konfraternah ima mnogo u Istri, i to u djelu njeko vrijeme benetačkom. U kotaru koparskom, porečkom, puljskom i lošinjskom nejma valjda nijedna obćine, koja nebi imala po jednu ili više bratovšćinah. Svaka njih ima svoju imovinu u novcu ili posjedu ili obojem. I jedno i drugo uznajmljeno je među pojedine obćinare, koje imadu plaćati stanovite kamate ili najamninu. Glavnice i posjedi su gdje veći gdje manji, a po tom gdje veći gdje manji dohodoci kamatni i najamni. Negdje se broji samo na desetine forintih, u najviše stranah na stotine.

Da vidimo, što ima njimi upravljati. U knjizi IV. sbornika zakonah naredabah, oglasah i okružnicah za krajišku grofiju Istru ima propis za upravljanje imovine bratovšćinah, stupivši u život god. 1870. Preporučamo ga svoj gospodi i prijateljem po Istri, koji imadu možda posla s bratovšćinami ili bi ga bar mogli li morali imati. Mi ćemo iz njega navesti samo njeke ustanove.

Prije svega upozorujemo naše ljude na popis mjestah, u kojih su bratovšćine. U popisu su sve zabilježene.

Ualjed rečenoga propisa imade bratovšćinami redovito upravljati obćinski glavar, dva obćinska zastupnika za to u zastupstvu izabrana i dva odaslanika crkve.

Kod svakoga obnovljenoga izbora zastupstva imade se obnoviti i izbor

uprave bratovšćinah. Bivši upravitelji mogu biti i na novo izabrani.

Članovi uprave su svi zajedno odgovorni za uredno upravljanje poslovah. Svaku škodu, koja bi se učinila bratovšćinam, imadu svi skupa nadoknaditi, i to svaki toliko, ma bio jedan ili drugi posve nedužan.

Sve spise uprave osim namirah plaćonikah i pravdah imadu podpisati svi članovi uprave, ili mora bit naznačen uzrok zašto nejma kojega potpisati.

Članovi uprave obavljaju poslove bezplatno. Plaćoni bolje rekuć nagrađeni su samo blagajnik i drugi obćinski činovnici, koji služe upravi bratovšćinah.

Te nagrade imadu se namiriti iz zaklade bratovšćinah, a određuje jih na predlog uprave zemaljski odbor.

Uprava mora imati posebnu blagajnu sa tri ključa. Jednoga ima obćinski glavar ili poslovodja podobćino, drugoga jedan odaslanik crkveni, trećega blagajnik.

Svaki član uprave dužan je pregledavati poslovne knjige, osvjedočavati se o urednom upravljanju, prisustvovati kod pregledavanja blagajne, i svakoga polulećja kod zaključka računah.

Blagajnu ima se pregledati svako godine najmanje dva puta u prisustvu blagajnika i svih članovah uprave.

Računi se zaključuju 30. junnja i 31. decembra svake godine, a ti valja da su posebice za svaku podobćinu napravljoni.

Dvjo trećine čistoga dohodka dobivaju obćine, dakako za pojedine

podobćino, i to jednu za siromah drugu za škole.

Nadzor nad upravom vodi zemaljski odbor ili junta. Njemu ima upravu svake godine prikazati račun i sve spise koji trebaju njegovo potvrditi.

Toliko iz propisa za upravljanje bratovšćinah. Od sad da se osvrnemo još na nešto tičuć se bratovšćinah. Pred nekoliko godinah dobilo je jedno obćinsko glavarstvo, a tako valjda i druga, nalog, da se imade trećina školsku bratovšćinah upotrebiti za mjestno potreboće školske, gdje škola postoji. Gdje pako škola nejma, tu se imade ta trećina uglavničiti ili kapitalizirati na korist škola, koja se ima u budućo ustrojiti.

Iz svega toga vidi se, da ima u Istri bratovšćinah, da njihovom imovinom stanovite uprave upravljati imadu, da to upravo zemaljski odbor nadzirati ima, i medju ostalimi da se trećina dohodakah bratovšćinah za školske potrebe gdje jest škola, a za gradnju škola, gdje je nejma, upotrebiti ima.

Gospodin *A. Spinčić* jako nas je zadužio kad je u saboru o bratovšćinah progovorio i mi mu ovim veoma hvalimo. Dohodakah imaju bratovšćine toliko i takovih, da bi se u velikom dijelu Istro moglo njimi namiriti sve potreboće školske, dakako kad bi se bratovšćinami upravljalo onako kako to propisi nalažu. Al upravo na zlu upravu imovine bratovšćinah potužio se je gospodin zastupnik. Govorio je

najblazhom formom, kojom je govoriti mogao. Nije interpolirao zemaljskoga odbora radi zle uprave, nije zavrgao računa o bratovšćinah, nego je jednostavno upozorio zemaljski odbor, koji ima nadzirati upravu imovine bratovšćinah, na nepravilnosti i zlorabe, koje se dogadjaju kod upravljanja, i to s namjerom da se stvar bar u buduću popravi.

A što mu je na to odgovorio član zemaljskoga odbora dr. Andrija Petris, valjda izvjestitelj u toj stvari? Mi smo se začudili kad smo čitali onaj odgovor. Član zemaljskoga odbora, koji, opetujemo ima dužnost nadzirati upravu imovine bratovšćinah, odgovarajuć javnu, u saboru na iztahnute nepravilnosti i zlorabe, veli, da to nespada na zemaljski odbor nego na školsku zakladu! Čim se onda bave članovi zemaljskoga odbora? ili jim uz druge svoje poslove nedostaje vremena za zemaljske poslove! Uza to osvjedočili smo se, da uprava bratovšćinah nije u redu. Nit ikoji drugi član zemaljskoga odbora nije znao ništa boljega odgovoriti, bar nam o tom ništa novine nedonašaju. Samo predsjednik istoga u toliko je izpravio g. Petrisa, da je obećao držati na pameti primjetbe g. A. Spinčića i razviditi stvar.

Neka požuri. Narod plaća školski namet sa plaće učiteljah u školsku zakladu. Narod ima bratovšćinah, s dohodoci njihovimi moglo bi se namiriti potreboće školske. I pri svem tom narod je bez školah.

Podlistak.

Žudih Josip Razsuljević.

(Pučka pripovijest iz istranskoga života).

(Nastavak).

Ti si Nikola? začuši se Katica i pro lije brzo švom preko obraza da si otare suzu. — Da, ja sam odgovori Nikola. Prije nego odlazi u daleki svijet, hljeo sam te vidjeti i s tobom govoriti a ti sjelna i žalostna?

Ništa, ništa, promuća malko zbunjena Katica. Njeke ml žalostne misli bile zaokupile pamet, pa mi teško bilo al već mi je oblakčalo.

Prestaj žalovati, reče joj Niko. Doš sam ovamo da te pozdravim. Krivnjom mojega nesretnoga oca odam u vojniku. Sjutra odlazim u Trst a odande Bog zna kako će me poslati. Nu prije mojega odlazka želio sam te vidjeti. Želio sam s tobom govoriti o jednoj stvari. —

Miladić htjeo dalje govoriti li mu zape rječ u grlu a rumen mu posu lice.

Govori slobodno Niko, ta znam da si pošten mladik, rekla mu Katica.

Kad mi ovako govoriš, veći ću ti iskreno, ma što sam ovamo došao. — Katicina duša nastavi Nikola malo ovažnijim nu uvijek drćućim glasom, tebi je najbolje poznato žalostno stanje naše kuće. Otac moj, Bog da mi mu prosti; zašao je stranputicom. Naša kuća jednog glasnova sa poštenja i hilagostanja propala. Otac moj misli još uvijek da je gospodin. Na pameti mi samo igra, pijanstvo i lov. Ovih si danah kupio

pa po ciele dane klati okolo a gospodarstvo i kuću sasvim je zanemario. Njive naše i vinogradi neplode više kao pred deset, dvanaest ljetah jer su uparložena i a na živini nismo sretni. Toliko nam govoda i ovacah od holesti poginulo a mnogo nam svako ljeto tati o'nesu — trag im se nauvijek zameo! — Kad na sve ovo mislim, kad svojom pameću zaronim u budućnost, teško mi je oko srca i neznam što bi bilo sa mnom, da me nebi jedna misao krepila i ljekila a ta je —

Ovije mladi Mikola opet umuknu. Govori Niko, reče mu Katica. Ta naša nesreća je i naša. Ti znaš da naša kuća te štjele i ljubi. Ah! ti sjutra odlaziš u daleki svijet i Bog sam znađe dali ćemo se ikada vidjeti, nu tvrju ti zadajem rječ da ću tvojog dobrog majci biti uvijek u pomoći. Ohi ona me uvijek ljubi kl svoju kćer, uzdahne djevojka.

I ja te ljubim, upane joj u rječ Nikola. Katicina dušo! Budi moja, nerini me u zator. Spasi našu kuću. Moja majka te želi i brat moj Anton a i ja najviše želim da k nama dođeš. Ti ćeš nam doniesti sreću. Ohi reci: da ćeš doći.

Nikol vikne djevojka našavši se u žudu, da ja budem tvojom? A neznas da inoruš sjutra u daleki svijet a da tvoj otac od nekoliko vremena mrzi mene i svu našu kuću.

Da, mrzio je vašu kuću moj otac al ovih danah kazala mi majka da nemrzi više. Reč bi da se kaje za urade koje vam je nanio. Po cijelo noć i dan uzdiže i nemože si naći nigdje mira. Možda će priznati svoje pogreške i odreći se slabih navadah. — Istina je, da sam vojnik al

tri, četiri ljeta proći će brzo i vidjet ćemo se opet ako Bog da zdravlje i sreću. Katicina dušo obeđaj mi da ćeš me čekati.

Na rječ Nikoline obori Katica oči, zamislil se te iza kratko stanku reče:

O Niko! ti znaš da te nisam nikad mrzila kao ni ti mene. Moja ml majka ovih danah govorila puno o tebi: zdrav je i mlad a što je najviše; pametan je. Srećna si kćeri ako te on zapano. Ah! uzdahne djevojke, sreća je već bila blizu na ovaj javno sada moraš poći. Nu neka bude

Po mladom grahu u Katicinom vrtu lepršale pienice, u zelenoj travi svirkuću šturci, jeli u kutu preko ljeha u ljekovom gramju priželjkivaše drobni slavci, a sa griedićah Katičinih zamirisa silna mazurana i zelen bosiljak. Reč bi bilo da je s naba življe sunce zasijajulo, jače luhorak prinuo da strese puno dunjina cvieća na dvoje poštenih dragih, koji si prvišice desnice, uvjerjavajući se, da će se čekati, da će odesle radosti i žalosti svojega života skupa dieliti, Razsuljevićevu kuću od propasti spasiti te si vjerni ostati do crnog groba! —

Prije odlazka reče Niko svojoj zaručnici: Neboj se za mome draga Katicu. Sviet je pokvaren te drži malo do vjere, al ti se kunem najdražim što imam: svojimi namne poštenjem, da će ovo srce uvijek samo za tebe kucati. Evo ti ovog prstana! Ako ga i nenosiš dok nedođe onaj sretni dan našeg vjenčanja, a ti drži ga i sjedaj se kad ga vidiš svojev vjetroga Nikole. Hvala ti Niko! Bog i tvoj andjel čuvat blud uvijek s tobom. Oni te sprovadjat! Svuda po tvojih teških putevih, oni te na-

pokon dopratili zdrava i pametna kući. Evo ti ovog vjanjućića. Njega ti poklanjam. Baštinila sam ga od moje pokojne babe. Ljep je. Metni ga oko vrata. Na njem je slika Majke Božje saim žalosti. Ona buđi odesle majki i tvojom pokroviteljicom. Sada slodimo s Bogom!

Pošten mladenci dadoše si još jednom desnice i svesrdno pozdravivši se plaćuć razstadoše se.

Tri dana kašnje dobi Katica pismo od Nikole iz Trsta, u kojem joj javlja da je sretno dočac u Trst te da će kako čuje naskoro vratiti u kršnu Dalmaciju. U pismu onom vrueć joj preporučio bolezhljivu mu majku Marianu.

Od onoga vremena, dragi gospodine, obratno se jedan udarac za drugim na nesretnu kuću Razsuljevićeva.

Jednoga dana za tri mroht žalostnu Marianu na putu u Pazin. Rekla mi ovo: u obližnjem selu mnogo je već djece pomrlo od grene holesti. Štrah me je da će me nesreća snaći. Mall Sime nemože već dugo vremena od bola u grlu ni govoriti a i Pere počeo se tužiti da ga u grlu stišće. Muža mi nije kod kuće. Pokušala sam jedno i drugo a videć da sve ništa nekorišti moram do ljeknika. Ona ođe i nekako čudnovato zakašnija. — Ču je dragi gospodine, četiri sama dana kašnje težali su oha sinčića Marianina mrtvi. Razsuljevićev nemir i uzidjanje nije značilo, ne da se kaje već nješto drugo kako čete naskoro čuti. Onaj dan kad mu ukopašo dva mladja sinčića njega nije bilo ni kod kuće. Pijanac ima kamomito srce, dođa starac Stefan. —

Iz školske zaklade plaćaju se učitelji i učiteljice najviše za talijanske škole. Bog zna što je sa dohodci bratovšćinai, Bog zna kuda i u koje svrhe oni idu, Bog zna tko s se njimi tori? Na čistac s tim!

DOPISI.

U Barbanu, u oktobru 1882.

Uvjeravalo se 2. sept. t. l. u osmoj sjednici zem. saboru u Poreču, da podpiši i križi učinjeni od nekogih u Barbanu na nekoj molbenici, upravljenjoi na prvi spomenuti vis. sabor za preinačenje hrvatskog nastavnog jezika u našoj pučkoj školi. Suro no i prodoto delu piü ampla spontaneitá, della piü matura riflessione e ponderatezza. Ako je g. govorniku stalo do istine, imao se je o stvari bolje ubavjestiti. — Podpisavalo i podkrižavalo se je u obćinskom uredu. Tjeralo se i mamilo lakoume i kratkoviui na podpise i križe, kao medvjeda na ples. Samo nekogim oćitavala se istina, što da imadu podpisati. Drugim se reklo: »da bi se podučavalo malo u jeziku hrvatskomu a malo u talijanskomu, da tako bi se dica bolje i laglje navaditi; i da zahtjevaju više oblasti. Drugim se kazalo: »da ne bude više multe, ako ne šalju dleu u školu? Opet drugim: »da se šuplika za drugoga meštra, hojleđa od toga. I opet: »podpiši, puk ću ti kazati!.

U molbenici zovu se podpisani i podkrižani oći obitelji; nu samo njekeje ide ovaj naslov. Podpisano jih je, koji nisu ni gospodari, ni nisu oženjeni, djeca dake, a ne otel obitelji. Podpisano i podkrižano jih je, koji nemaju i neće imati djece za školu. Podpisanih i podkrižanih je zanatlijah, koji došavši jučer u Barban, oćić će sutra s truhom za krutuh, kao to učiniše i drugi. I za ova nek se na naša pleća trošice utemelji još jedan odiel škole, i to talijanski? Radi pet ili šest talijanske ili potalijanćene djece (više ih nikad nije bilo) nadošlih, inostranskih roditeljah, da mi krvavim našimi žiljevii uzdržavamo talijanski kalcovi odiel pučke naše škole? Da se to nije govorilo i zaključilo u zemaljskom kakovom saboru, smatrali bi sve to šalom; nu, budući vidimo, da se stvar uzimlje ozbiljno, rad je da i mi stupimo na branik naših pravah. — U našoj obćini nemože biti govora o dvijuh narodnostih, gdje nemamo ni jedne domaće starinske obitelji talijanske. Da pak moramo radl dvijuh ili trijuh onomadne u Barban nadošlih ter ovdje slučajno se bavedihi obiteljih lili bolje osolah razcepiti našu školu u dva odieia, čini nam se nosimsko i najvjeća krivica, proti kojoj prosvjedujemo sa svom dušom i snagom.

U istoj rešenoj sjednici zem. sabora tuži se neki govornik govoreć o napomenutoj molbenici i drugih sličnih, da »ven'anni fa non se ne parlava neppure di queste cose, e si viveva in buona pace ed in pieno accordo». Tako govorila nam i naša baba na ognjišću, kad bi mrzila bura vani hlesnila, o dobrih zlatih, starih vremenih. Nu mjenom vremena i mi se menjamo. Spomenuti govornik, kao pravnik, znade dobro, što nas etika udi: da ako je svaki pojedini čovjek dužan braniti svoje pravo, toliko većina dužan je cio jedan narod; i koji voli radi mira popustiti, kukavac je bez pravne sviesti. Mlačnost pak i mlitavost za svoja prava, znak je trulosti moralne. U borbi steći ćemo svoje pravo, samo čovjek bez pravne sviesti radi mira odstupa od svoga prava. Na nego dake braće, vršimo svoju veliku i svetu dužnost! — Od ovakvih se zastupnikah, koji neznaju našeg jezika nit ga ne ljube nego baš protivno, nemožemo si ništa nadati.

Kad znamo dake, koji i kako su podpisali i podkrižali, dobro bi bilo, da pogledamo, i što se podpisavalo i polkrižavalo u toj molbenici. Barbaneci! znate li što ste podpisali i podkrižali? Potvrditi svojim podpisom lili križem nešto, što nije istinito, prekršaj je velik, tim veći budući se radi o materinskom vašem jeziku, kojim se imate dićiti i u srca ga vaše djece ulievati. U molbenici kaže se, da jezik vaš nije vaš, kako da u negovoritie hrvatski! A ipak ste nekogji podpisali. Zovu nas tlačitelji naši »šćavci-šćavoni», i bogmo imaju nekoliko pravo, jer samo »šćavci,

to jest robovi podpisuju sami sebi smrtnu odsudu. Prestanite jednoč silpepo vjerovati sladkim riečim neprijateljah vaših, koji k vam dohadaju u ovdjoj oćedi, a unutra su vam vucl. Nastavljajte nikada podpiših lili križah vaših na hartu a da nepitate prije naputka i savjeta u razumnijih i pametnijih ljudih. Nije vam prijatelj, koji mrzi i kudi hrvatski naš jezik, hrvatsko naše ime, hrvatske naše svećenike, »Našu Slogua, i sve što je naše, neprijatelj smrti je to naš.

U ostalom znamo, što Italijanci u Barbanu s ovakimi manovrmi još namjeravaju: odvratiti pozornost od obćinske administracije ter zabaviti obćinare, da se nedomisle pitati računa od upravljanja. To, to je »mestare nel torbido», altro che vrlendi naši svećenici, na koje porećiti listiće blato baca. I Hrvati će vas pridobiti u Barbanu, kao što su u Splitu pridobili svog dragoga ćaću. Stara naša poslovica govori: »delaj što ćeš, nu nećeš dokle ćeš». Do viđenja!

Izpod Učke kod mora.

Položaj nas jadnih teških biva svakim danom tegodniji i žalostniji. Suša, nepovoljna vremena i druge nesreće su naši svakoljetni gosti. A dažd uništio nam je skoro sav jesenski prirod, a napose na grožđu i voću počino nam mnogo kvara.

Velike i teške brige i skrbi će mnogo gospodara izgrieti. Ta to treba imati za suuo štibre torbu novcah. A gdje su drugo potrebe, sol, odjeća, obuća, a i hranal Šilbrom uzdržavaju se politički, sudbeni, porozni i drugo vrsti činovnici; učitelji, svećenici, šumski povjerenici, kotarski liečnici, žandari i drugi vojnici.

Naš c. k. kotarski liečnik stanuje u Voloskom. Druga mjesta su dosta odaljena od Voloskoga. Jedinu kastavsku obćinu ima svog liečnika. Ostale obćine moraju po liečnika na Volosko. Ali nemože svatko do njega, jer su njegovi koraci preskupli. Osam, deset forintih nesmaže svaki. U teškoj i duljoj bolesti trebalo bi bolestniku barem dvadeset liečničkih posjetah. Zato bi morao na primjer dati Beršćan 20-15 f. dakle tri sto forintih. Tko ćete dakle da nit poželi liečnikovo pomoći?

Teret za c. k. kotarskog liečnika nosimo svi, a samo pobližnji stanovnici mogu ga imati za mal novac. Neka naša visoka vlada dodteli ovomu velkomu kotaru još jednog liečnika, koji bi imao stanovati u jednomu drugomu mjestu. Dapače bilo bi veoma dobro, da bude ovomu kotaru dodieljen i treći liečnik. Nu onda nebi trebalo samojkastavskoj obćini liečnika. Ovoga trećega imaje bi plaćati razmjerno sve obćine ovoga kotara. Svakomu od trih liečnikah imalo bi se povjeriti treći dio ovoga kotara — (u dlelenju trebalo bi imati obzira na teškoću) — odrediti mu najesto stanovanja tako, da je svim njemu povjerenim obćinama olakhoćen pristup k njemu i njemu k njim.

Moralo bi se odrediti, da barem jednom mjesečno pogleda u svaku plovanjii ili kapelaniju hadava, da se obavjesti o zdravju naroda. Trebalo bi odmeriti mu pristojbinu n. p. 1—3 forinta i ne više. Siromaha posjetiti i za manju pristojbinu, a posvema siromaha hadava. Ovaklo bi se pomoglo narodu i koristilo državi nesamo stoga što bi se uževalo zdravlje naroda državi u svakomu obziru koristna i vjerna, nego i utomu, što bi time pristedita i mnogo novcah na dnevnicah (dletah)

O tomu neka ozbiljno razmišljaju svi, a napose, koji su predpustivijemu puku ili mućcu i prestrašeni, te dođe i k njemu neuljudan i bezdušan liečnik, nesamo da će ogovćrati u srcu stanje bolestnikovo, nego će i narod izgubiti svako povjerenje u liečničku pomoć. Zato bi bila skrajna doba, da nam visoka vlada pošalje nesamo dobre i adušne liečnike nego i sposobne činovnike, koji poznaju i ljube naš jezik i naš narod to kojim na srcu leži blagostanje celoga ovdaušnjega puka.

S Bogom, do viđenja.

Primorac.

Tršćanska izložba.

Druga sgrada. Kako prn, tako ima i ova pri ulazu prostranu vežu i veličanstven svol. Nećemo se upustiti u potanki opli svega što je u ovoj sgradi, nego preskočiv račinu u srebru i zlatu, razne urese, rezbarije i galanterije, razgledat ćemo što izva toga odmah sledi i što nas više zanima, a to su vino, ulje i slični proizvodi naše latre i posestrime nam Dalmacije.

Nema dvojbe, prvi proizvod ovih dvjüh hrvatskih zemaljih jest vino, a istarsko je vino u mnogom sićno i jednako dalmatinskomu; samo da Dalmatinci znaju vinom nešto racionalnije postupati. Oni dođuše nemaju jedne krležave i sušićave »Societá Agraria», kako mi Istrani: all imaju zato putujući učitelja, koga seljak ne pušta samo, da zidovom prodiče, jer ga uč-ćendo nećuvano — nepoznatim jezikom (vidi naš dopis u br. 17). Obuke nam daje, obuke prave i razumne, pa se mi ne bojimo niđe konkurencije. Gdje je obuka poltićno sredstvo, da se puk raznarodl, tu ide sva rakovim korakom.

Iz tršćanske okolice imamo izvrstnoga refoška, koga u izložbi gg. Bernić Paskval iz Skadnja, J. Burgstaller iz Ban, E. Colliud iz Trsta, A. Danou iz Općine. Osobito se odlikuje prosek Ivana Nabergoju i Lučka iz Proseka, te Ivana Nadraha iz Kontovolja. Koliko je to vino omililo može suditi po tomu, da je Iv. Nabergojo dobio narućbah iz Njemačke i ća iz Londona. To vam je tršćanski šampanjac.

Istra je izložila terana, muškata, majvazije, refoška i drugog vina. To su božje kapljice. I ono će na široko slovit, kud se to bude protjelo našim oćem domovine. Vino iz Grogkata je nešto toll i izvrsna, da so i na carskom stolu toći. Medju izložitelji odlikuju se Josip Pećnjak iz Voloskoga, Ivan Tršćolc i Kostanje Fellouhi iz Pirana, Vjekoslav Delle i F. Droll iz Izole, Soito Corona iz Vodnjana i mnogi drugi.

Za vinom istarskim no zaostaje ni ulje. Ima ga razno vrsti i razne sićnoć. Medju ostalimi odlikuje se ono gosp. G. Fragiaccina iz Pirana. Ovdje u Trstu je nu najboljem glasu ulje talijansko; uz bolju njegovu maslinah i više ćistionih i više djevo, da bi se moglo nuše i s njim naljećiti.

Vrelo dobitka, koje se u Istri sve više i više umnaži, jesu pekmez i začinjeno voće a osobito pekmez od rajčicah (pomidor) izvaža se u daleko krajeve. Poćelo se pripravljati englezki »Mixed Pickles» lili u oću saćuvano soćivo, pa hladetinu od voća. Izvrstan konfekt, sladicu (mörtarda) i silćne slasticarje. Tih stvari izložili su spomenuti Fragiaccina i Pietro Fonta, oha iz Pirana.

Nov obrt, koj se poćeo po Istri širiti jest: mariniranje ribah. U Izoli podigla se tvornica »Societá generale de conserves alimentaires», kako ime kaže, francezko poduzeće, koja pripravljju sardela u škaltuhah, što se mogu bez straha i su francezkiimi takmiti.

Takvih tvornicah ima još jedna u Sv. Jernjeju, kraj Trsta, a druga u Gradu; nego najboljoi i najveća jest ona u Izoli. Onoje i privatni ljudi mariniraju ribu.

Dalmatinci je u obće na istom stepenu prosvjete i napredka, na kojem i naša istra; jezini su proizvodi slični istarskim osim jednog velikog znamenitog obrta, koj Dalmatinci duje biljade i biljade na godinu — mislimo tvorenje rozolija. Taj obrt nije ondje nov, tek od nekoliko godinah razvit; u Dalmaciji se proizvodjao rozolij još za vremena mlataćkih, kad je krijati lav pustošio one divne krajeve. Prve su tvornice svakako one u Zadru, a ima jih i u Spjettu i drugdje. Najbolji i najukusniji rozolij daju nam tvornice Luxardo i Calligaris. Ima ga razne vrsti, pa jednoinn se mijli više ovaj a drugomu onaj.

Šibenik šalje u svijet izvrstan liker, koji nosi ime svoga izumitelja »Vlahova». Njemu pripisuju razne kreposti.

Više nego likera daje nam Dalmacija vina, kojim, kako već rekosmo, znaju onlje bolje postupati, nego li kol nas; ali ipak ni onlje nije umno vinarstvo razšireno koliko bi moralo. Dalmatinska su vina izložba u ukupno. Ima tu opola, proseku, vlgave, muškata itd. a izložila su jih Braća Didohić iz Selcah na Braću, Bućić Niko iz Vsta, Brajnović Sudra iz Spjetta, Carić G. iz Svrice, Dunatov iz Zadra, Matković Iva iz Kmina, Mihelić Luka iz Zadra, Perlini Josip iz Zadra, Topić Ante iz Visa i drugi.

Uz vino izvaža se iz Dalmacije i ulje. U Trstu je jednako ćlenjeno istarskomu. Najviše ga daje Mukarska. Na izložbi je dostojno zastupano.

Mariniranih ribah izložila je Dalmacija više nego Istra. Sardela iz Visa jesu na glasu kako ponajbolje. Ovdje jih je izložio Bućić Niko Visaui.

Od 10—12 godinah poćela se u Dalmaciji gojiti biljka »bubač», koja je prije nicala samo po južno-dalmatinskih i crnogorskih vrlieh. Ona je povratila blagostanje u mnoge kuće, gdje se bila udomila ćuga i nevolja. Najbolji bubač, jer naj jaget mirisa, jest diviji dubrovački i eruoget mirisa, danas je bubač u Dalmaciji jedan od prvih proizvoda. Kako ćujemo poćeo

se već sijati i na otoku Krku i u Istri. Da će uspjeti nema dvojbe, jer gdje uspjeva maslina i kuruz (turkinja) tu raste i bubač. Premda mu je sada ćlena za polovicu i trećinu pala, ipak još nosi više nego jećim i pšenica, pa ga zato preporučujemo svim našim kinetom i posjednikom.

Ukupni dojam dalmatinske izložbe jest ugodon; vidl se da Dalmatija danomice napreduje a to se mora upisati u zaslugu jedino onim vrlim rodojivom, koji su riedkom poživrtovnoću i vještinom pregnull da svoje zemljake voće do sreće i blagostanja. Bog njih nasporio i nebilo našoj posestrimi putovanja bećkih ministarah bez ugodonih posljedićah.

POGLED PO SVIETU.

U Trstu 15. studena 1882.

Delegacije roć do koji dan doćkati svoj rad. Ali carevinsko vieće da se neće otvoriti, kako se javljalo, već ovoga mjeseca, nego stopram dojdćega, jer da se ima prije u nekoliko sjednicah sastati tirolski pokrajinski sabor, da doskoći ogromnoj nevolji, koja je zadjela onu zemlju uslicl strahovite ljetošnje povodnje. Delegacije su ovaj put neobićnom spremnoću dozvolile skupnoj vladi što je god od njih tražila. Ministar vanjskih poslova, Kalnoki, izrazio se, da o polazku našega Cesara u Italiju, da povrti posjet kralju Umberto, nije još ništa odlučeno, jer talijansko vlada želi da dođe u Rim, a naš Cesar neće, da neuvriedi Pape, koji se nije odrekao i neće, dodajemo mi, svojega prava na tako zvanu starodavnu baštinu sv. Petra, namjestnika Isukrstova i odgovorna nosioca crkvenog jelinstva i njezina na svietu dostojanstvu.

U Beču su danah 7. 8. i 9. bili veliki noćni nemiri. Stekli se naimo gladni radnici, pa ustali halabućiti, jer da im svakidanji zaslužak nesmaže svakidanjih troškovah, a glavničari da se njihovim znojem bogate i bezbrižno živu. Nagovaralo se nevoljnike, neka se umire, al hoćeš, kad truh neima uših, kako je u starodavna vremena u sličnoj prigodi rekao Kator, rimski senator. U Spltu se u Dalmaciji Talijanaši tako razljutili i uzrujali, što je ona obćina došla u hrvatske ruke, da su strijeljali i na samog kotarskog predstojnika Konrada, a ga srećom nepogodili, što je tobože pomogao hrvatskoj stranci do pobjede, koja im ide po broju i dićno probudjenoj narodnoj sviesti.

Koncem prošloga tjedna zatvorio se je na neizvjestno vrijeme hrvatski sabor nakon vele živahnih razpravah. Odlikovali su se osobito govornici od opozicije, kojih govori gledo forme, sadržaja i duhovitosti mogli bi služiti na ćast svakomu evropskomu parlamentu. Postiglo se nije mnogo nu potaknuti će dotiće krugove na energićnije branjenje hrvatskih pravah. Hrvatski je ban u saboru izjavio, da je izborni red za krajinu sankcioniran to da će krajiški zastupnici sjediti u saboru već budućega proleća. Bilo bi jednom i doba!

U izvanskom svietu nema osobitih novostih, evropske velevlasti ćekaju što će Englezka učinit iz Egipta. Vladar Tunisa je umro, nasleedio ga brat, koji će onako vladati, kako budu htjehi Francuzi, jer oni se mogu smatrati pravimi gospodari te afrikanske pokrajine.

Jurina i Franina.



Ju. Mi jera in lišin, e ga vinec la batalja, li vaseia va šempre vanti.

Fr. Ča je to?

Ju. Čuja sam tako govoriti jednoga Barhanca u Dmi-

nićkoju butigi; i kad sam ga pitá, ća je bita stím reći, odgovori mi, da je bio u vojsci kod Lise, i da su pridobili Talijane, i da naš brod je bia vajk naprid. I komoć mi je ta ćvuk to stu-

mača, zaviče već drugi za mojim hrbtom: Varda, varda, kvela dona ga la kalčina marciariola!

Fr. A Boža moj, kakovi jezik dunke govore u Barbanu?

Ju. Ča nis čuja, ča je rekā još ni dva misica niki gospodin deputāt u Poreču: da se u Barbanu govori «speditamente l'italiano?»

Fr. I ja bih se rado navaditi tako speditamente konšlijati; ča mi je dunke učiniti?

Ju. Ča! biti «in continuo contatto ed incessanti relazioni colle borgate e città.»

Fr. Hrk! Hrk! Hrk!

Ju. Pomozu Bog, nezadavi se! Ča ti je?

Fr. A tuha ih nepozala, oni biguli neslani i nezabijeljeni, kie san jel va Pazinu na zadnjem balotacijonu, još su mi va grlu i mi jako tlecaju.

Ju. Samo ku ne i još kiomu drugomu?

Fr. To bi znali najbolje povedat neki, ki su se onda hodili prodat za 50 soldi i za neslane bigule kako i ja tužan.

Ju. Pak su li to platići?

Fr. I kako slano plaćaju još danas, kad ih multiraju za saku malo stvar.

Ju. A ča ti na to dieš? Do mala će bit prigoda opet se najest neslanoh biguli i dobit žurnaju za prodat se. Govore, da su već naručili fino bigule i da će ih ta put zabielti z mašeō, da budu se laglje gutali.

Fr. Po Franča, ki mi bude nudit pijat biguli, ču mu ih va oči hit, a ki mi bude daval beđi ču ih zel, pak ču baš protivno halotat nego mi on reče.

Ju. Ma to ni pošteno!

Fr. A ča je pošteno, da on kupuju ljude za 50 soldi, kad već ni Inglozi negmleju More kupovat ni prodat? Ča smo mi tu huji od Mori?

Ju. Neprodajte se već, pak neđete bit kako Mori, nego, ča ste i ča ste bili — Hrvati Istrijski.

Fr. Ma ti psuje, psuje!

Ju. Ki to?

Fr. Bil san za neko pismo va Pazine pull nekega Migala, ali ča ja znan kako se kliče, pak namesto govorit o pismu, psoval je pred manon na hrvastvo, na pope, na vero, a najveć na Pro Antona.

Ju. A neli mu nič rekāl?

Fr. Nisan, tužan san se ga bojal, ač je gospodin.

Ju. Ti si mu imel povedat dvie tri dobre, pak poć ča i razgovorit ljudi da već negredu k njemu.

Fr. Ter tako ču i storit.

Razgovor med

Martinom i Ivanom

pod staropazinskom halotacijom dno 22 listopada 1882.

Mart. Po svetoga Martina!

Ivan. A Bog ti prošlo, što tako vlašči — Pusti ruka, ta čelo ćeš si razlupati!

Mart. O da bi ti znao ono što ja znadem, više biš roptao nego ja.

Ivan. Na reci da čujem.

Mart. Vidim da nečitāš nit mariš za knjigu zato i nevidiš dalje nosa. Teško je s neukim čovjekom govoriti.

Ivan. Ah! vidim kamo čitāš ali čuj me! Pustio sam se prevaniti od medenih rieči onog sivoglavca u Pazinu. Omrzatio mi «Nasu Slogu» za ljeto dana, ali vjeruj mi vise neće. Opet sam ju naručio, pak dok sam živ držat ču ju, jer sam osvjedočen, da istina govori i brani. Narinuo mi bio neko «Istru», kojn mele tko tpi, ali pustimo za sada to — kaži do što si doznao?

Mart. Nisam doznao već vlastitim očima vidio i kmeti naši vidjeli bi, kad bi bolje otvorili svoje zavjete oči...

Ivan. Stara rana «naša» —

Mart. Neprijatelj nam drzovito najsvjetlja prava gazl. Već nam metnuo ruke pod bradu da nas zadavi a kmeti naši ni da pisnu.

Ivan. Ne reci samo kmeti nego i «Pazinci». Neće još sada da oči otvore pak se tuže u nevojlji da u Istri pravice neima.

Mart. Ako tako misle nisu daleko od istine, ali stoga nesmlje čovjek mučati i prekrštenju rukuh stati kad vidi da mu neprijatelj o životu radl. — O Pazinci! Pazinci! da bi vaš predji iz grobovah ustali pa vidjeli svoje strašljive unuko od srnana bi ovet u grob legli!

Ivan. Ti si bio dakle danas u talijanskom Pazinu?

Mart. U talijanskom Pazinu veliš? Nu čuj mo u koliko je Pazin talijanski! Otel i majko najzagrizeniji Prekomoracah mesl i izpovjedaju se — hrvatski! Jesli čuo?

Ivan. A tako?

Mart. Da tako je dragi Ivane! U Pazinu su naši ljudi ali žalibože robače čudi. Čuj me, čuj! Ovih danah zabranilo se jednom svećeniku poučavati štito hrvatsku očetv vjeronauku u materinskom jeziku. Uz to kaže mu se na nellen način neumjestnih dakle uvredljivih rieči. Ovu mu je plaća što se siromah trudi već kroz sedam punih ljetuh s dječom u trozrednoj školi «bez plaće». O ujednostiti!

Ivan. Bože dragi! To je ipak previše. Ta kako će djecu učiti Boga spoznavati i ljubiti ako ne u majčinom jeziku!

Mart. O Bogu govoriš? A neznašli da takvim je ljudem naš Bog — sanja. Kako će djecu uzgojiti za blaženu zemlju to je cilj njihovih školah i naukah al prevlaše nas je. Kost je tvrda pa ako Beš im nepomogne teško i opet teško će uspjati. — Mnogo sam knjige pročitalo, manoge sam učene ljude slušao al nigdje jošte nisam čitao, ni od nikoga čuo, da se nedužnoj djeci ima braniti u materinskom jeziku Bogu moliti — Čudnovato došli! Medju hotentotima se takvo stvari negodaju. Da naš puk sve više mrmrlja. In se burka nije čuda. A šta onaj svećenik?

Mart. Mučat će najbrže, da ga smutljivcom i nemirnikom neprozovu, kako su već opetovano neki žinjiski i tinjanski «črkari» našo pošeno rodo-ljubne svećenike prozvali. Nu njihovo bljvanje ja za nje čast, za to oni negube ništa.

Ivan. A šta će druga oblasti?

Mart. Ja neznam. Zloguk sam uvijek bio prorok al ipak kako vidim, naš bi se mogo u Istri lunak, koj bi prikričao u brko ovim podlim tlađitljem neše sreće i slobode: «Dosta je ljudi! Vrleme je da se ozbiljno jednoč pronačunamo. Doći će na zelen stol karobljanska stvar, školske prošnje i druge debele stvari o kojih nit nesanjato više...» — Nu još ovo nije sve, čuj drugu!

Ivan. A znao sam da linaš pune žepel!

Mart. Blo sam danas na Pazinskom buraju. Malo od truda sam ožednio. Obazriev se naokolo, zapp mi oko na jednu tablicu, na kojoj stah. «Krema k mjesecu J. U. — E pa dobro takvom samosvestinom čovjeku treba dobitka dati, pomislili u sebi i unidjoh, da si dobirim Tinjanecem crleva operem. Nisam drugi prijatelju nit svoje «bočice» izpio, kad al eto kao grom s vedra neba dodje zapovjed od pazinskoga gro-movnika «Dr. Fr. Constantinl», da se odmah oca tabla skine radi «čujte i čudite se!!!» — Hrvatska napisa, a pošto gospodar nije toga htjeo činit, dodje sluga sa ljestvama te ju skine na oči svih prisutnih. O Constantini! Constantini! upamti si ono sveto: «der Stolz geht vor dem Falle» —

Ivan. Po svetoga Ivana, to je pak preko svake mjere. Svi kremari su ga služili, nekoliko stotinah forintuh potrošili. Jedan samo se našu, koj roh ničel neće biti, pa pandure šlje da ga pokornosti učel. Vederemo i Ovaki dogodjaji napokon koriste; jer mnogim sanjivim oči otvore a i meni su odprli, jer sada znam što ti ljudi od nas nečitli misle!

Mart. Hvala Bogu, da si sasvim progledao. I zadnje je vrijeme da i drugi progledaju.

Ivan. Da, da zadnje je vrijeme i nadam se, da nije daleko onaj čas, koj će nam donieti pravu sreću i zlatnu slobodu.

Mart. Bog to uslišio, dragi Ivane! — Nu čuj jošte treću.

Ivan. A ta jest?

Mart. Naša braća Slovenci ili kako ih volo naši «Prekomorci» nazvati «Kranjci» dodju ovamo po vino i već su mnogoma kmetu liepih novacah predali, al ete! i ovdje je vrag svoje noke utiriuo.

Ivan. Molim te nemoj mučati. Ja te željno slušam.

Mart. Nekoji naši «Itallanissimi» stružili se, da i ovaj dobitak našem kmetu oduzmu: Oni zovore da kmet mora biti njihov dužnik inače da mu nebi mogli zapovjedati. Ove pijavice su pretikle našu dobru braću Slovence. Nešto milom, nešto silom nagmali su mnoga dva, tri mjeseca prije trgavte da im za opredjeljenu cennu imaju «njima» a ne «drugim» prodati dojdjuće grožđe ili vino. Oni ga tako silu nakupe i duplo i preduplo kašnje prodaju.

Ivan. Vidiš zlodica na! —

Mart. Po malo prijatelju! Ovdje treba razhora. Javit treba kmetom, da čino dobro vino od zrela grožđa te da se neupuste podnipošto /pregovoriti od istranskih lthvarah /i oderuhah već nek pa zadržu kod sebe. Doći će braća Slovenci i — dobro piatiti.

Al nemoj to zaboraviti kazat našim kmetom.

Ivan. Neću zaboraviti dragi Martine. Vidim da pošteno za nas misliš, zato će te i poštušati.

Mart. Hvala Bogu! O da bi s tobom i drugi. Nu čujte prije nego li se razstanemo, rad bih li kazao šest dužnostih svakog poštenoga Istrana.

Ivan. Sunce je već na zapadu al ipak ču te slušati. Nuder kaži ih.

Mart. Evo ti ih: 1. Vjeruj u Boga 2. Ljubi sv. crkvu, 3. Slušaj naše pošene svećenike, 4. Kloni se krème i igre, 5. Čuvaj se duga više nego smrti, 6. Budi marljiv i štedljiv (šparan).

Ivan. Po moju grešnu petu ti zdravo misliš. S Bogom Martine!

Mart. S Bogom Ivane al nezabi sve ovo što si danas čuo od mene kazat i drugim.

Pjesma istarskoga djaka.

Tek na iztoku zora sjine
Mah krevet puštam djače mlad,
Pram nebu duša mi se vijne
I Bogu šalje molba kād.

Pak mudre knjige tad se latim
Ta znanje mi je živa strast
Bistroum sve na brzo shvatim.
U knjizi nadjem duhu slast.

U školi vrleme ja netratim,
Pazljivoću prednjačim svim,
Sa džangubami se nebratim
Nit obćit znadem s društvom zlim.

Na srcu moj mi narod leži,
I njegov jezik mil i drag;
Tko zlobno nanj mi laje, reži
Taj mrazak mi je kano vrag.

Načkom divnom krasim dušu
Da jednom kada dodje čas,
Sa rođa moga spudim trasu
Izvojtšim Istri pošten glas.

Različite vesti.

Osobno vjesti. Gosp. Zavadlal c. k. kotarski komesar, dosada upravitelj expoziture u Krku promešćen je u Poreč tamošnjemu c. k. kotarskomu kapetanatu. Ovo je jedan od riedkih činovnikah, koji si je znao steći simpatije krčkoga pučanstva, jer uz ostala svojstva poznaje i jezik naroda, med kojim služi. Nego se njim u Poreč. Na njegovo mjesto dolazi g. Fabris, c. k. kotarski komesar, dosad u Voloskom. Na službovanje voloskoma kapetanatu dodjeljen je g. Šerli, c. k. perovoijca, rodom Slovenac.

Pronjone u tršćanskoj; koparskoj biskupiji. M. č. g. Ivan Oballo, do sad župe uprav. na Pazu postao je župnik u Novakih, od kud Franjo Hrovat, dosadašnji župe uprav. u istoj službi ide na Paz. Č. g. Anton Kalac, duh. pomoćnik u Pazinu ide kano nadžupe upravitelj u Buzet, a na mjesto njega u Pazin dolazi č. g. Bartul Vitezil, sekularizirani malobraćinim, rodom iz Vrhnika. — Dne 10. m. umro je u rodnim si mjestu Piranu č. g. Lovro Colombani nadarbenik Vidali u 60 god. vjeka svoja P. U. M.

Izložba. Jučerašnjim danom zatvorila se je tršćanska izložba nakon 3 1/2 mjesječnoga života. Materijalni uspjeh iste neće bit povoljan, jer nije bila onako posječena, kao što se je to očekivalo, a i vrijeme bijaše uvjek neprijatno. Jedino kar-kav izložitelj će se radovati i to onaj, koji je htjeo dobiti kakvu kolajnu (medalju), jer tih je na svo strane velik broj razdijelio. Polag službenoga izkaza podijeljeno je 145 počastnih diplomah; 547 zlatnih kolajnah; 778 srebrnih i 715 mjedenih. Od onih odpujo je na Hrvatsku 8 počastnih diplomu, 23 zlatne kolajne, 36 srebrnih i 52 mjedene. — Izložba se je doduše jučer zatvorila, nu još nije sve svršeno, preostaje još lutrija. Na nju se polazu velike nade, jer se prodajom srećakah nadaju pokriti izložbeni deficit. Srećakah je ništa manje nego 2.000.000 (dva milijuna), svaka stoji 50 novčah. Sgoditakah bit će 1000, i to prvi od 50.000 for., drugi od 20.000 for., treći od 10.000, a ostali dobit će najukusnije predmete, što su bili izložbeni. Vučanje bit će stoprim 5. jenara 1883. Nama će ostati ugodna uspomena, što smo se upoznali s mnogimi našimi sunarodnjaci i prijatelji našega naroda, koji su sa svoje strane opet dobiti jasnjiji pojam o našem stanju. Určujemo svim srdačan pozdrav. — Prije nego zaključimo, navest ćemo još nekoliko rieči iz veteuvažene talijanske novine «*Faustula*», što izlazi u Rimu. br. 268 od 4. oktobra t. g. U opisu tršćanske izložbe nalazimo sledeće stavke: «E poi ci sono cose che costituiscono una vera novità, che non si videro neppure all' esposizione di Parigi. Per esempio il *padiglione croato*, ammirabile costruzione in legno, tappezzato di stoffe a vivaci colori e disegni quasi orientali... Per me, quando ebbi veduto il padiglione croato, il padiglione della Bosnia, mi persuasi che non avevo perduto il tempo; lasciai tutto il resto, compreso il pesce cane imballato, e mi

riposal nella *czarda* ungherese dove suonano gli zingari a sorvegliare il limpido *stivoviz* del Sirmio, il principe degli alcoolici. — E che siano benedette le viscere delle prugne dove è concepito». — Na hrvatski glasi: Inade (u izložbi) stvarih u istinu novih, kojih se nije vidilo nitli na parižkoj izložbi. Na primjer *kravatski paviljon*, zamjerna drvena agrada oči žena sagovi i tkaninama živahnih bojah i skoro orientalskih risarjah... Razgledav hrvatski i bosanski paviljon osvjedočio sam se, da nisam izgubio svojeg vremena; poslavih sve ostalo, da i istoga imbalstranoza: morskoga psa, podjoh u ugarsku *czarda*, gdje sviraju cigani, te se nasrkah sriemске šljivovica, knoza svih alkoholah. — Blagoslovljene neka budu utrohe šljivah, gdje je začeta. Zaboravil sam još kazati, da osim lutrije imā još nešto slditi, a to su redovi (ordeni) i odlikovanja, koja za gotovo neće izostati. Mnogo jih je, koji uzdišu za kakvim križicom.

Dr. Gosp. L. Hagenauer ironično u Zagrebu darovao je svoje u hrvatskomu paviljonu izložene gombalačke (gimnastičke) sprave tršćanskomu i Sokoluu, kojemu stoji na čelu ovdlašnji trgovac g. *Aguro Vučković*.

Lindarska molbenica. Polag vjestih, što ih primismo od prijateljske ruke, možemo javiti našim čitateljim, da su i u Lindaru c. k. žendarmi iztraživali, dali su podpisali pod onom glasovitom molbenicom za talijansku školu istiniti ili ne, pak da se je i tu učilo u trag strašnoj prevari. Pod tom molbenicom, da ih je podpisalih, što vlastitroum, što s križem 51, od kojih je samo petorica vlastitrounih podpisateljah znala, što se boće postiči tom molbenicom: četvorica vlastitrounih podpisateljah mišlja je da će biti ti molbenica za hrvatsko-talijansku školu, kako je već 8 mjeseci; druga četvorica vlastitrounih podpisateljah podpisala je jedno mjesto drugoga te bila tako na dobru vjeru zavadena; a za ostala dva imena vlastitrounih podpisateljah se nezna od koga potiču. Svi ostali — 36 — s križem podpisali nisu ni znali za tu molbenicu, nego za napuniti broj su ih svojevotjno kol g. obć. agenta pod molbenicu križali. Med timi paradržli jedan (neki Giuseppe Picol) koji je već od davno pod zemljom i šestorica, koji si znanu sami zapisati ime i pridjatak. Što će na te istinite date reći g. Dr. Costantini? Hoćeli «Istria» to kazal svojim čitateljem? Značiželjni smo što će se sada činiti, ili će se stvar zabušuriti, jer nepozali od nas. Budućnost će nam to kazati, i onda ćemo reći, da živimo u ustavnoj državi!

Iz Voloskoga nam pišu, da će se u kratko vidjeti liepih kućah. U Opatici velike dve gostione i morsko kupalište. U Voloskom se već gradi jedna liepa palača. Čuje se takodjer, da će imućijih Vološćki sagraditi na akcije udobnu palaču u Černikovicu, i liepa morske kupelji u Černikovicu. Obćina svojski se zauzimlje za gradnju muške i ženske škole kao i plovanije. Veli se nadalje, da će crkveno upraviteljstvo dati popraviti i poljepšati glavnu crkvu i njezin zvonik. Postaviti će nadalje munjovodi, da se obrane pogibelji, kojoj su dosada «bez munjovoda» izloženi. Zivili! Tako valja napravo koracati.

Hrvatska u Gradcu. Akademsko hrvatsko društvo u Gradcu izabralo je 25. prošloga mjeseca svoj upravljajući odbor za tekuću školsku godinu sastojajući iz sledećih lieh: G. Dinko Trinajstić stud. juris, predsjednik — Nikola Markinović stud. med., podpredsjednik — Pavao Ljubičić, stud. juris, tajnik — Petar Baturić stud. med., blagajnik — Mijo Hajdenović stud. juris, knjižničar, — Miroslav Vrtag i N. Schleimer stud. med., revizori.

Nesreća u riečkoj luci. 28. p. mj. dogodila se u riečkoj luci tako strašna nesreća, da se sljede nitko živ nesjeća da nitli pisano se nigdje nenalazi, da bi se u onih volnah takva štā dogodili moglo. — Taj dan najme, bilo je vrlo ružno vrijeme, južo je vrlo silno puhalo i more tako uznemirilo i uzburkalo, da se ljudi većin valovan jedva sjećaju. Kako obićno po jugu više brodovlah dolazi, tako je bilo i onaj dan; došlo ih do 7 veljkih nebroječ malo trabačukia, nu kako omiešanja luka još nije dogotovljena, kako je uprava luke povjerenja ljudem, koji su jučer iz Magjarskih pustah moru šišti, tako su oni brodolivi nemoguće zavrnuti za gat (moto) četiri na broju jedan za drugim na kraj braćeni bill i razbili se. Prvi je bio bark «*Arfacada*» vlastiničivo pelješkoj prodarskoj družtvu, drugi «*Andrića*», treći brik «*Dunay*» a četvrti liepi veliki bark «*Commandatore Tonello*». Ljudi, koje se u pomorske poslove razumiju, uvjeravaju, da se je moglo sve ove brodove spasiti, da se je na vrijeme shodne mjere preduzelo i da su u obće ljudi na to pozvani, bili u stanju te mjere predvidjeti i na vrijeme preuzeti. — Morarice se spasio i to ne možda pomoću luke obnasti, koja tom prilikom nije baš ništa učinila, već pripravnošću i požrtvornošću momčadi one c. k. pomorske akademije i njezinih poglavarah. Mornari su jedni medjutim izgubili, na pragu kuće, i svoju svoju i dobitice težko zaslužene. Nadamo se da će se u mjerodavnom mjestu znati upotrebiti ovi lokelji i sledati da se u buduću takva štā više dogodi.

O atentatu na kralja Milana
javila je „Pollt. Corr.“ približe: Kralj Milan vratio se u svoje višemjesečne odsutnosti dne 23. pr. mjeseca u 11 sati prije podne u Biograd, gdje ga sjajno dočekalo. Već više sati prije kraljeva dolaska sakupila se je mnoštva svijeta na savsko obali. Na mjestu, gdje će kralj iz broda izići, čekala je kraljica s kraljevičom, zatim svi ministri, diplomatski sbor, vojne i građanske oblasti, te deputacija građanin, koju je predvodio gradski načelnik. Čim se je kralj s ovimi pozdravio, podje sa svojom pratnjom u metropolitansku crkvu. Čas prije, no će u crkvu stupiti, opali nek žena hitac na kralja. Bijaše to udovica pukovnika Jefrema Markovića, koja je radi topolske urote ratni sud na smrt osudilo. Hitac promaši kralja, te on podje posvo mirno u crkvu gdje ga je episkop Mojsija blagoslovio. Kraljica se onesvjestila, te ju poneseše u palaču, kamo je i kralj posle crkvenoga obrada otišao. Zatim se kralj bez svake pratnje opet vratio u crkvu, da izmoli molitvu zahvalnicu. Markovićku hitce razjarena svjetlina pogubiti odmah na mjestu; jedva ju je reštarstvo izbavilo. U svim slojevih pučanstva izlatala velika uzrujanost i obća sgnjušanje s drzokoga atentata. — Iz Biograda javljaju, da ovome atentatu nije politički motiv. Markovićka je rođena u Novom Sadu, te je u prvom braku obudovjela za drom. Andrijevičom. Njezini su razlozi lič osobni, te samo pesimiste drže, da je Markovićka oruđje nihilista. Čini se, usuprot, da je Markovićka umobolna. — Posle atentata odveze se kralj Milan u konak. Tu obćinstvo još nije ništa doznalo o atentatu, te je množina veselo kralju pozdravljala. Kad je pako čeli prvi dočuo za grozni čin, pohriše tisuće ljudi do kraljeve palače, da pokazuju svoju radost, što je kralj spašen. Sa svih strana dolaze čestitke kralju. Markovićka, kad je vidjela, da je hitac promašio svoj cilj, htjela je da po drugi put izpali revolver, ali joj kraljev pobočnik iztrže ubojito oružje iz ruke. — Još i isto po podne sastalo se ministarsko vijeće pod predsjedanjem kraljevim. — Gradska obćina poslala je kralju deputaciju, da mu čestita. Kralj je odgovorio, da se podupne uzlatje u lojalnost srpskoga naroda. Car i kralj Franjo Josip žicom je čestitao srpskomu kralju; stige su također čestitke od nekih drugih vladara. Francuzki poslanik ovlašten bl. čestita u ime predsjednika Grövy-a. — Pozabljani (u topolski affari g. 1877.) pukovnik Marković odlikovao se je go. 1871. u srpsko-turskom ratu, te dobio ruski (Gorjov red); ali je uzkratio poslušnost, kada je Srbija po drugi put Turskoj navistila rat. Tri bataljuna nehtjedoše u rat, jer su držali, da je ministarstvo povriedilo ustav te čestitici dođoše pred ratni sud. Čim je pučka osuda, pogubila Markovićku. Poviedaju, da je tuča njegova žena, koja je prekiduđer na kralja pućala, pisaku mužu si, da će za njega moliti kneževu milost, ali je dobila lakonički odgovor: „Adresat nije više među živima. Od to doba, vele, često se u nje opažahu znaci poremećaja uma.“

Gradovi u Europi po broju stanovnika.
London ima 3.832.410, Paris 2.235.910, Berlin 1.322.500, Beč 1.403.110, Petrograd 876.570, Moskva 611.970, Carigrad 600.000, Naguij 493.110, Hamburg 410.120, Birmingham 405.760, Lyon 372.800, Madrid 367.280, Budapest 360.540, Marsija 357.361, Manchester 311.510, Pariska 330.340, Milan 321.640, Amsterdam 317.010, Dublin 314.680, Leeds 309.130, Rim 300.470, Scheffeld 281.410, Vraitilana 272.010, Turin 262.880, Lisabon 246.340, Palermo 241.990, Kopenaggen 234.850, Monako 230.490, Bukarest 231.800, Barcelona 230.000, Dradjen 224.820, Barcelona 215.960, Edinburg 215.150, Bristol 206.500.

Koliko imade novinah na svijetu.
„Corriere del Mattino“ donajhu zanimive podatke o broju novinah na svijetu. Imade ih do 30.000, i to sjev. Amerika 10.000, južna Amerika 1000, Njemačka 5000, Austrija-Ugarska 3500, Englezka 3000, Francuska 2500, Italija 1500, Rusija 600, ostale europske države 2350, Azija 400, Australija 100, Afrika 50. Najstarija novina utemeljena je god. 1366. u Kitaju, a tiska se u Pekingu. Svake godine trebaju sve te novine, pisane u 61 jezika, 759 milijuna kilograma papira.

Tragičan konak.
U Nussdorfu u kraj Beča dogodio se je prošloga mjeseca sledeći slučaj: Pred avie gošine upoznao je privatni činovnik Vilim Engler kćerku ugledne jedne obitelji u Nussdorfu; medju njima zametnu se doskora nježan odnošaj i djevoćini roditelji privoliše, da zanj podje. Mladi supruzi življahu najljepše, a da sreća bude potpunija, rodi im se u svibnju o. g. muško die. Malo po tom preselise se u Beč, gdje suprug zadobij povojinje mjesto. Njihviši dugo u Beču oholi im die; majka, koja ga je vruće ljubila, pripisvaše bolest protujeni stana, te odluč die predati negji roditelj u Nussdorfu. Posjedivaše ga svaki drugi dan, no kad se je pred nekoliko dana izvezla, da ga vidi, bijaše već umrlo. Težiti taj utarac nemogaše nesrećnica podneti, plakaše za svojim djetetom, pokvasi mrtvo tielo su-

zami, no po tom neplakalo više, već mućalo samo nerazumljivo riječi, bijaše nalme sišla s uma. Pohriši k obali Dunava, a nitko joj neznade naći trag. Bijaše se već smradilo, kad je i nesretni suprug sav usopljen prispio na obalu Dunava, da traži suprug. Iznemada spazi negija kod Klosterneburga, gdje po Dunavu pliva nevakav predmet, držaše ga odietom svojoj supruge i nepremišljajući dugo, bacil se u Dunav, vičući: Eto je, moram ju spašiti. Njihviši viest plivanju, nestade ga u valov Dunava. Nesretnim suprugom nije trag najđen.

Hrabi prave med Amerikanac
prirodoslovac Maclok našao je u Meksiku jednu vrst mravich, koje je prozvano Melicari. Filadelfijska akademija znanostih saobćila je opis tih životinjah, kod kojih oteknu trbuhi te se u njem stvaru izvrstan med. Meksikanci dobivaju taj med prešajuć te mrave.

Književne viesti.

Augusta Šenoa posljednji, najveći i najkrasniji historički roman „Kletva.“ U nakladi knjižare Mućnjaka i Senfštebana u Zagrebu izasla su prva dva svezka velikog historičkoga romana „Kletva.“ posljednjegu i najljepšeg umotvora neumrlog hrvatskoga pjesnika i romanopisaca Augusta Šenoa.

Slavljeni pjesnik sulo je u „Kletvi“ savkoliki žar pjesničkoga duna, prikazujući nam jednu najburlijaviju dobak hrvatske povjesti isto tako historičkom vjernošću, kao i nedostiznim pjesničkim poetom. August Šenoa, kao stvorac historičkoga romana, stvorio je upravo u „Kletvi“ svoje najtrajnije djelo, kojim je, kao krunom ovdjenan sav njegov dugogodišnji i zaslužni rad na polju hrvatske književ. Zato narod, noseći u sreću toli žarku uspomenu prama pjesniku, koji svoje njegove duševna snaga, koja je hrvatskoj knjiž. dala toliko plodova. Značaj, život i duna ono doba, koja je u Hrvatskoj nastala po izumruć Arpadovcah, nactnani su u „Kletvi“ tako duhovito, da tu čitava obuzlma, potresajuć li srcecin i dušom.

Da dovrši djelo, koje je pokojnik ostavo nedovršeno, vrli hrvatski pisac g. J. Engen Tomić prihvatilo se je posla, a dosadnji njegovi nastavei, prihobeni u listu „Narodnih Novinah.“ pokazali su, da je August Šenoa našo vriednoga nasljednika u dovršenju svojega romana. Tako će pjesnikov roman doskora postati jedna zokružena cielina, a hrvatski narod dobiti će u ruke krasni biser, koji kitit hrvatsku lepu knjevu.

Jer je dje-lo obsežno, izad će, da si ga svatko može lahko navući, u 14-15 svezakah na 4 gusto stampana arka u 16-nik (dakle 64 strane) uz ciena od 50 nov. i to 1 i 15. svakog mjeseca.

Tko uzme 1. svezak, obvezuje se tme, da će uzimati i sve druge svezke do konca. Predplata neka se poštovnom nupitnicom šalje i neka se priloži pot 15 nov. za svaki svezak u ime poštarine pot kristnim zamotom. Pouzećom se pojotini primjerak nošaju. Tko sabere najmanje 4 predbrojnik, dobiti će iste franco dostavljen; ali novac mora se poštarskom nupitnicom unapried pripisati s točnom adresom. I mi bismo savjetovali, da se ciena pojedinaln svezakom uko ne na 20 nov. to bar na 25 obali.

Osvjetočen, da je točno i obsežno hrvatsko liečničko nazivlje neobhodno potrebno za porabu g. liečnikah, sudacah, liečarnikah i živinarah, odvadžu se izdati „Ljekarski Rječnik razdijelen u I. njemakolo-lainsko hrvatski dio i II. hrvatsko-njemakčki dio. Pozivljuć na naručbu ovoga djela napominjem:

1. „Ljekarski rječnik“ — obisnuć preko 40 tiskanih arakah srednje osmine — izdajem u dvanaest svežćah.
2. Izdavanje podćimam početakom proš. g. t. g., te će svakoga mjeseca izadti po dva svezćića.
3. Gospoda naručitelji obvezuju se na nabavu podpunoga djela.

Narućena ciena u iznosu od 6 for. a. vr., koji se izpladuju u mjesecnih obrocih po 1 for. a. vr., prestaje izdanjem zadnjega svezćića.

U Opatovu, mjeseca listopada 1882.
Dr. Milan Nemićić,
okružni glavni liečnik.

»Smilje.« Zabavno poučni list sa slikami za mlade. Izdaje hrv. pedugog književni sbor. Ovaj jak razšireni i objubljeni listić za malenu djecu, osobito onu, koja polazi pućke škole, izlazi 1. svakoga mjeseca na ciele arku. Godišnja ciena stoji 62 novć. Predplata se šalje upravi »Smilje« (Pivarska ulica br. 14) u Zagreb.

Bratovščina hrvatskih ljudi u Istri.

U Kastvu: Marija Ruheša, učenica pripravica 50 novć. Ernest Drnjević, učenik 30 novć. Ernest Jelusić, ravnatelj 25 for., Josip Stefan 1 for., Dr. Kormšlar, obć. liečnik 1 for., u Voloskom: Andrija Linić 50 novć, Antun Rehek, c. k. porezni nadzornik 1 for., u Sisku: Franjo Stelde, bi-ježnik 2 for., Stjepan Pavlica 2 for., Dr. Kalman 50 novć. Gosp. Trautner, inžinir 50 novć, na Klici: Milan Mikić 1 for., u Klanjcu: Jakov Lužnik, učitelj 1 for., Franjica Šafić 1 for., u Sv. Mateju: Vinko Dubrovčić, kapelan 1 for., Matija Trečić 1 for., Josip Vlah, učitelj 1 for., u Rukavcu: Ivan Frankl, učitelj 1 for., u Gračšću: Mata Matorović, učitelj 1 for., u Opertlju: Ante Turak, župnik 3 for., u Repentaboru: Matija Šlia, župnik 2 for., u Krimu: Lovro Monti, odvjetnik 2 for., u Baški: Pop Marko Burbić 1 for., Pop Jero Goić 1 for., Pop Petar Čubranić 1 for., Petar M. Bončić 1 for., Franjo Dorčić 1 for., Pop Marko Brakovčić 2 for., Pop Petar Dorčić 6 for., u Bemu: Mata Supljina, plovac 5 for., u Zminju: Fran Orlić, župnik 25 for., u Miročćeli: Matko Mandić, profesor 1 for., u Vepincu: Vinko Marjanović, obć. tužnik 2 for., u Poljanah: Iv. Ruman, djak 30 novć. Iv. Korčić, djak 30 novć., Josip Ivančić, absolv. gimnaz. 40 novć.

Izrazuju se najtoplija hvala »Hrvatskoj štitonici« u Kastvu, koja je izručila Bratovščini 20 for., i 42 novć. kao čisti dohodak zabave obdržavane dne 2 tek. mjeseca.

Kastav, 10. oktobra 1882.
Anton Puž, blagajnik.

Javne zahvale.

Voločastni gospodin **Dragutin Fabris** bivši buzetiski župnik i dakan, a sada župnik kod sv. Jakova u Trstu, koji je više puta buzetisku crkvu liopim darom obdario, izvolio je i prije svog razstanka istoj crkvi darovati znatnu svotu od 424 for. 14 novć. Na tom plemenitom daru zahvaljuju

Trgovačka tvrdka G. Milesić u Trstu

Šlje je poštarsko pouzeće u manjih pošiljkah (balicah) po 4 1/2 kilograma od carine i vozarina u sve krajeve austro-ugarske države uz sledede ciena na debelo:

- Ceylon plant. najfinija vrst . . . 1 k. f. 1.70
- biser (perlu) narav. zeleno . . . 1.95
- Manila . . . blado, jako fina . . . 1.60
- Kuba debelo zrenatu najfiniju vrst . . . 1.75
- S. Domingo 1.45
- Java najfiniju zelenu 1.42
- Zlata Java (lepo ramenu) 1.54
- Santos najfiniju, zelenu 1.36
- Rio izabrano 1.30
- Riz stacioni najfiniji 1.40
- Rangoon I. vrsti 1.34
- Stolno ulje fran. u kositirnih posudah . . . 1.23
- Monte S. Aug. talj. 1.15
- Makaroni pravi napuljski u zabojih . . . 1.56

Odpošljje nadalje svakovrstne začimbe, južno sadje, francuzki čajran, najfiniju čokoladu, svakovrstnih slasticah uz najniže ciena. Na zahtjev šljje franko takodjer obširan cilenk.

mu se najsrdaćnije uz pobožni narodni uzdiej: »da mu rućica cvietom cvala, a dušica raj dopalca.« župljani i

Rajmund Jelusić,
župa upravitelj.

U Buzetu, dne 20. Oktobra 1882.

Gospodin **Ivan Karlevaris** i obitelj mu srdaćno se zahvaljuju svim svojim sugradjanom u Kastvu, koji su dne 10. t. m. pritekli u pomoć da odstrane pogibeļ, koja je toga dana protila nje-ovoj kući.

Listnica.

Uzrok padanju obćinah drugiput.

Ték Novacah polag Borse u Trstu od 1-15. Novembra 1882.

Dne	Car. duk. (centin)	Napol.	Lire sterl.	Austr. rent. u papiru	Austr. rent. u srebru	Austr. rent. u zlatu
1	5.84	9.51 1/2	—	76.75	77.50	35.25
2	5.84	9.51 1/2	11.96	76.75	77.50	—
3	5.83	9.50 1/2	—	76.85	—	—
4	5.82	9.49 1/2	11.95	76.75	—	—
5	5.81	9.48 1/2	—	76.75	77.55	—
6	5.81	9.47 1/2	—	76.75	—	—
7	—	—	—	—	—	—
8	5.82	9.47 1/2	—	76.80	—	—
9	5.82	9.47 1/2	11.91	76.75	—	—
10	5.82	9.46 1/2	—	76.75	77.35	—
11	5.82	9.46 1/2	—	76.45	—	—
12	—	—	—	—	—	—
13	—	—	—	—	—	—
14	—	—	—	—	—	—
15	—	—	—	—	—	—

Pregled trćscanskoga tržićsa dne 15. Novembra 1882.

	OD for. i. st.	DO for. i. st.
Vosnk prim. i ugarski za 100 k.	—	—
Kafa Portoriko	82	106
S. Domingo	50	58
Rio polag vrsti	36	62
Cukar austriljski	34 50	99
tućni	31	83 50
Cvijelje trava buhuće (Gri- nantomo)	42	70
Tanjani sploh	23	35
Narudbe, skrinjica	5	6
Karuba puljezke	9	—
jevanstinska	6 50	6 75
Smokvo Kalamata	—	13
puljezke	13	14
Limuni, skrinjica	3	7 50
Budemki liti mendule za 100 k. dalmatinske	70	76
—	75	—
Iešnjaci	21	31
Šiljve bosanske i srbske	25	26
— Kranjske i hrvatske	17	18
Pšenica ruska	10 50	11
— ugarska	10 50	11
— galiciska	—	—
Kukuruz (turskinja) ruski	10	10 25
— ugarski	7 50	—
Raž	—	—
Jocam	—	—
Zob ugarska	7	8
— arbanaska	—	—
— galiciska	10	11 50
Bob	—	—
Grašak (biž)	10	15
Leća	—	—
Oriz talijanski	13 75	21 50
— inglezski (kitajski)	12 50	12 75
Vina bosanska	100	110
— morejska	118	125
— arbanaska	125	—
— istarska	48	90
Dasko koruško jelovico	42	70
— štajerske	10 80	11 40
— Grluko	6	12
— bukoveca	6	12
Ulje italij. niže vrsti	41	42
— najbolje	48	62
— srednje vrsti	41	42
dalmatinsko	41	42
istarsko	41	—
Kameno ulje u barilah	11 75	21 25
— u kasulah	47	55
Kožu strojene naške	145	175
— suho volovje naške	40	55
dalm. ist. i bos.	47	108
janjeće naške za 100 kom.	80	110
— dalmatinsko	70	100
— za i k.	—	70
vunene snue	—	60
—	—	60
zeļje za 100 kom.	34	42 70
Bukalar	37	46
Sardolo i baril	13	25
Vitriol modri	26	27
Maslo	70	100
Loj dalmatinski i naški	46	48
Salo	81	—
Šunina	82	—
Rukija etolitara 100 litarah	—	—
Galvici istarski	22	24
Ruj naški	9	—
— istarski	8 50	—
— dalmatinski	5 10	—
Mekinjje	5 10	—
Krapica (semolin)	—	—
Lieće od javoriko	12	13
Vinske sirgotine (Gripula) sploh	40	80
Med dalmat. i riećki	23	—
— hrvatski	32	34
Lumber (jabučico od javor.)	11	11 50
Pakal baril od 100 k.	2	—
Čunje (štruce)	2	—
Katram dalmat	14	—

Oglas.

Javljamo našim čitateljem i ostalomu štovanomu obćinstvu, da smo pomoću »Matice Hrvatske« dali preštampati iz »Naše Sloge« u posebnu knjigu, koja u maloj osmini iznosi preko 380 stranah,

Istarske hrvatske narodne pjesme.

Knjiga se može dobiti kod Odpravništva ovog lista po for. 1. Čist dobitak je namijenjen *Našoj Slozi i Bratovščini hrvatskih ljudi u Istri*, zato se nadamo, da ćemo ju razprodati u najkraće vrijeme.

Odpravništvo »Naše Sloge«.